

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 535
van **STEVEN COENEGRACHTS**
datum: 3 april 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Bescherming bijenpopulaties - Verdelging Aziatische hoornaar

Sinds 2017 krijgen we in Vlaanderen te maken met de Aziatische hoornaar. Deze invasieve insectensoort ziet er uit als een grote wesp. Het probleem zit in het feit dat de Aziatische hoornaar, eveneens een vleeseter, een specifiek jachtpatroon heeft waartegen onze bijen geen verdediging hebben. Daardoor kan hij hele bijenkasten uitroeien of toch grote schade toebrengen. Daardoor worden in Vlaanderen vele bijenkolonies bedreigd.

Vanaf de eerste melding in 2017 heeft onder andere Honeybee Valley initiatieven genomen om nesten op te sporen en te verdelgen. Aan onze imkers werd gevraagd om gespotte nesten door te geven. In 2018 en 2019 kon de bestrijding van nesten verder verzekerd worden via onder meer het Vespa-Watchproject. Dit resulteerde in 2019 in het verdelgen van 34 nesten. Al bij al is de situatie redelijk onder controle gebleven.

Vanaf dit jaar worden er geen fondsen meer beschikbaar gesteld door de Vlaamse overheid om een gelijkaardige bestrijdingsstrategie mogelijk te maken. De lokale instanties hebben aan de imkersbond laten weten dat ze enkel tot verdelging zullen overgaan van gespotte nesten waar een gevaar is voor de bevolking.

De gevolgen laten zich raden. Wanneer dit jaar onvoldoende nesten verdelgd worden, zal de Aziatische hoornaar zich verder in Vlaanderen kunnen vestigen en aldus onze bijenpopulaties bedreigen. Dat zal tevens repercussies hebben op de landbouw, want minder bestuivers betekent minder opbrengst.

1. Hoe schat de minister de invloed van de stopzetting van fondsen door de Vlaamse overheid in op de bestrijding van de Aziatische hoornaar en bij uitbreiding op de ontwikkeling van onze bijenpopulaties?
2. Zal de minister in overleg met haar collega, bevoegd voor Landbouw, nagaan welke de mogelijke gevolgen van de stopzetting van fondsen voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar kunnen zijn op de oogsten van onze landbouwbedrijven?
3. Overweegt de minister om nieuwe fondsen vrij te maken ter bestrijding van de Aziatische hoornaar?
4. Welke andere maatregelen neemt de minister om de bestrijding van de Aziatische hoornaar op te drijven?
5. Gaat de stopzetting van de fondsen voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar gepaard met nieuwe maatregelen die de instandhouding van onze populaties van zowel honingbijen als wilde bijen moeten versterken?

ANTWOORD

op vraag nr. 535 van 3 april 2020

van **STEVEN COENEGRACHTS**

1. Het valt moeilijk in te schatten wat het effect voor bijen zou zijn als de Aziatische hoornaar in Vlaanderen niet beheerd wordt. In zwaar geïnfecteerde regio's in Europa wordt de sterfte bij honingbijen geschat op meer dan 30%. De sterfte bij wilde bijen is veel onduidelijker, omdat dat veel moeilijker valt op te meten.

De fondsen die de Vlaamse overheid tot nu toe aan Aziatische hoornaar spendeerde, waren projectfondsen, van het project VespaWatch. Binnen dit burgerwetenschappelijk project heeft het INBO samen met Honeybee Valley een website opgezet voor de melding van hoornaars en hun nesten, en voor de registratie van bestrijdingsacties. Daarnaast werden deze fondsen besteed aan de voorlichting van imkers en het bredere publiek, en werden zoektochten naar nesten georganiseerd met vrijwilligers.

De bestrijding binnen VespaWatch werd uitgevoerd door de brandweer, die dat grotendeels op vrijwillig initiatief deed. Doordat het project van bepaalde duur was, was de bestrijding binnen het project dat ook. Het is dus niet zo dat er een structureel fonds is dat wordt stopgezet, omdat we de strijd zouden willen opgeven.

Het is van belang te duiden op de veelvuldige impact van de Aziatische hoornaar. Die manifesteert zich op drie gebieden. De impact op honingbijen en dus de imkerij is het best bekend. De imkerij is echter een landbouwkundige activiteit, en dus niet mijn bevoegdheid. Ten tweede heeft de hoornaar een impact op wilde bijen en andere insecten. Dat is wel mijn bevoegdheid. Ten derde is er een risico op wespensteken, wat onderdeel is van de volksgezondheid. Enkel hier ligt een kerntaak voor de brandweer, met name voor die nesten waar er een dreigend steekgevaar heerst. Naar schatting is dat maar voor 5% van de nesten het geval.

Om een structurele aanpak van de bestrijding van Aziatische hoornaar te bekomen, heeft het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) in 2019 het initiatief genomen om een beheerregeling op te stellen in samenspraak met alle betrokken partners. Ik ben immers bereid om te investeren in het coördineren van een aanpak, waarbinnen de verschillende bestuursniveaus en organisaties hun verantwoordelijkheden nemen. Helaas is dat initiatief op vandaag niet succesvol beëindigd, in de zin dat er (nog) geen kader voor een gecoördineerde financiering is bekomen.

2. Een onderzoek naar de mogelijke gevolgen van de Aziatische hoornaar op de oogsten van landbouwbedrijven lijkt mij een taak te zijn voor het beleidsdomein van landbouw.
3. Omdat de Aziatische hoornaar uiteraard niet zal wachten totdat er duidelijke afspraken over de bestrijding zijn gemaakt, zal het ANB in 2020 een financiële ondersteuning bieden aan de brandweer.

Indien er geen gedeeld engagement wordt bekomen voor het eind van dit jaar, zal het ANB in 2021 bestrijding opstarten in terreinen waar de hoornaar een betekenisvolle impact laat gelden op wilde bijen en andere insecten. Als voorbeeld van een hotspot voor wilde bijen verwijs ik naar het natuurgebied De Westhoek. Uit een studie die mee gefinancierd is door het ANB, bleken daar niet minder dan 92 verschillende soorten bijen voor te komen. De uitvoering van bestrijding van Aziatische hoornaar op dergelijke

locaties zou dan voor 2021 en verder zijn. Die bestrijding zou in principe ook door de private markt kunnen worden uitgevoerd. Dat moet wel nog nader worden bekeken.

4. Op zich moet de bestrijding kunnen worden afgedekt door de verdelgingscampagnes die worden opgezet door de verschillende actoren.
5. Er zijn op Vlaams, Belgisch en Europees niveau diverse initiatieven opgestart om de situatie voor bestuivers te verbeteren.

In mijn beleidsnota verwijs ik naar een actieprogramma om de achteruitgang van wilde bijen en andere bestuivers een halt toe te roepen. We richten ons hierbij zowel op de eigen gebieden, het openbare domein in beheer bij andere besturen, tuinen, en het landbouwgebied.

Ook op federaal niveau is er een actieplan in de maak. Deze heeft gelijkaardige doelen. Op Europees niveau is er dan weer het *EU Pollinators Initiative*, die acties op lidstaatniveau onderling wil afstemmen. Zowel dat federale als Europese initiatief worden nauw opgevolgd door mensen binnen mijn departement.

Die initiatieven leggen de focus op wilde bestuivers. De honingbij heeft hierin ook een ecologische bijdrage, maar omdat zij in eerste instantie een economische rol dient, staat zij in geen van die initiatieven centraal.